

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

Warszawa, 22 października 2007 r.

Oświadczenie
Rzecznika Praw Obywatelskich
w sprawie alternatywnych form głosowania

W dniu wczorajszym odbyły się wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Po raz pierwszy od 1989 roku w wyborach parlamentarnych udział wzięła ponad połowa obywateli uprawnionych do głosowania, w tym rzesze Polaków zamieszkałych poza granicami kraju. Po raz pierwszy także obserwowaliśmy kolejki przed lokalami wyborczymi, w których osoby chcące oddać swój głos w wyborach oczekiwały nawet do czterech godzin. Negatywnym doświadczeniem tych wyborów było wydłużenie okresu ciszy wyborczej prawie do godziny dwudziestej trzeciej. Powodem takiego stanu rzeczy okazał się brak wystarczającej liczby kart do głosowania i konieczność przerwania prac niektórych komisji obwodowych do momentu dostarczenia brakujących kart.

Wybory parlamentarne są aktem obywatelskiej odpowiedzialności za sprawy państwa i narodu. Powszechny udział w głosowaniu jest nie tylko konstytucyjnym prawem, ale także zobowiązaniem do wyrażania opinii - komu powierzyć prawo decydowania o naszej przyszłości.

Przepisy prawa wyborczego powinny ułatwiać obywatelom udział w wyborach. Tymczasem Ordynacja wyborcza do Sejmu i Senatu RP, a także inne ustawy regulujące procedury wyborcze, przewidują obowiązek osobistego stawiennictwa w obwodowych komisjach wyborczych. Wobec zmieniających się uwarunkowań społecznych, rozwoju polskiej demokracji, masowej ponadgranicznej migracji zarobkowej oraz powiększającej się liczby obywateli chcących świadomie decydować o przyszłości swojego kraju, rozwiązania te nie są wystarczające.

Dobitnym tego przykładem okazały się wczorajsze wybory parlamentarne.

Rzecznik Praw Obywatelskich w corocznych wystąpieniach dotyczących swojej działalności oraz w wystąpieniach generalnych wielokrotnie podkreślał, iż obecne rozwiązania prawne mogą ograniczać czynne prawo wyborcze Polaków zamieszkałych za granicą, osób niepełnosprawnych, a także innych obywateli, którzy z różnych przyczyn nie mogą w dniu wyborów stawić się w lokalu wyborczym.

W wielu krajach świata, chcąc umożliwić udział w wyborach możliwie dużej grupie obywateli, wprowadzono alternatywne formy głosowania. Sprawdzone rozwiązania w te kwestii mogą pochwalić się Litwa, Słowacja oraz Estonia, która, jako pierwsze państwo Europy Wschodniej, zdecydowała się na wprowadzenie głosowania za pomocą Internetu (tzw. e-voting). W Polsce bez echa przechodziły kolejne propozycje nowelizacji prawa wyborczego, zakładające m.in. wprowadzenie możliwości głosowania korespondencyjnego, głosowania przez pełnomocnika, a także postulat Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych dotyczący wprowadzenia specjalnych kart do głosowania dla osób niewidomych i niedowidzących. Ostatecznie Polska pozostaje jednym z ostatnich krajów Europy, w którym prawo nadal wymaga, aby bez względu na wszelkie trudności, obywatele osobiście udawali się do lokalu wyborczego.

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie występowałem o przyjęcie regulacji prawnych mających na celu wprowadzenie alternatywnych sposobów głosowania, w tym przede wszystkim głosowania korespondencyjnego.

We wrześniu bieżącego roku zwróciłem się także z apelem do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o takie zorganizowanie lokali wyborczych, aby osobom niepełnosprawnym faktycznie zagwarantować czynne prawo uczestnictwa w wyborach parlamentarnych. Sprawa ta stała się także ostatnio przedmiotem prac powołanego przy RPO eksperckiego Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych.

W wystąpieniu generalnym skierowanym do Minister Spraw Zagranicznych - Pani Anny Fotygi, zwracałem uwagę na potrzebę podjęcia nadzwyczajnych środków, umożliwiających sprawne oddanie głosu przez Polaków zamieszkałych poza granicami kraju. W odpowiedzi na powyższe wystąpienie, Pani Minister poinformowała mnie o utworzeniu 42 nowych obwodów głosowania, m.in. na terenie Europy i Stanów Zjednoczonych. Rozwiązania te okazały się jednak niewystarczające.

W związku z powyższym, a także mając na uwadze doświadczenie wczorajszych wyborów do Sejmu i Senatu RP, potrzeba ustanowienia w Polsce alternatywnych form głosowania wydaje się nader aktualna. Rzecznik Praw Obywatelskich – stojąc na straży zapewnienia i realizacji czynnego prawa wyborczego wszystkich polskich obywateli – będzie w dalszym ciągu zabiegał o stosowną nowelizację prawa wyborczego, a także wspierał obywatelskie inicjatywy w tym zakresie, zwracając się jednocześnie do wszystkich środowisk politycznych i społecznych o poparcie dla tych działań. Apeluje także do Państwowej Komisji Wyborczej, aby z negatywnych doświadczeń wczorajszych wyborów parlamentarnych wyciągnąć konstruktywne wnioski na przyszłość.